

**ΔΕΝ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ'ΝΑΙ ΚΑΝΕΙΣ ΣΠΙΤΙ
ΓΙΑ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΜΕΝΟΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ, ΤΗΝ ΔΙΑΣΠΑΣΗ
ΚΑΙ ΤΟΝ ΤΡΟΜΟ ΤΟΥ «ΜΗ- ΕΓΩ»**

Μια κλινική περίπτωση

Philip M. Bromberg, Ph.D.

Σε αυτό το άρθρο ο συγγραφέας εξετάζει το τραύμα από την πλευρά της τραγικά ξένης και κατακλυσμικής εμπειρίας η οποία είναι αδύνατον να αφομοιωθεί. Αντίθετα απειλεί να αποδιοργανώσει την σταθερότητα της αίσθησης της αυτό-συννοχής, της αυτό-συνεκτικότητας, της αυτό-συνέχειας του ατόμου. Ένα λεπτομερές κλινικό περιστατικό απεικονίζει, το πως η ακατέργαστη εμπειρία του «μη-εγώ», «στοιχειώνει» τον εαυτόπροστατευμένη από το διασπασμένο κομμάτι του εαυτού σαν βίωμα χωρίς την μνήμη της τραυματικής της καταγωγής. Παραμένει ένας φόβος φάντασμα, ακόμα και σε μια ψυχανάλυση που αλλιώς θα ήταν πετυχημένη, εκτός αν μια νέα αντιληπτική πραγματικότητα δημιουργηθεί ανάμεσα στον ασθενή και τον αναλυτή που θα τροποποιήσει την αφηγηματική δομή που διατηρεί την διάσπαση, σαν να ήταν το παρελθόν ένας κίνδυνος υπαρκτός στο παρόν. Η καλύτερη δυνατή χρήση από τον αναλυτή των διασπαστικών διαδικασιών σε ένα διυποκειμενικό και διαπροσωπικό πλαίσιο ενδυναμώνει τον ασθενή πιο εύκολα, ώστε να αυτορυθμισθεί το θυμικό σε κείνες τις περιοχές της υπόρρητης μνήμης όπου το τραύμα έχει αφήσει το σημάδι του. Τα διασπασμένα φαντάσματα του «μη-εγώ» πείθονται σιγά-σιγά να σταματήσουν να στοιχειώνουν αλλά να δρουν όλο και πιο ενεργά και ανοιχτά σαν αναστοχαστικές, αυτό-εκφραστικές πλευρές του «εγώ».

**Ξενότητα Διάσπαση και Ρύθμιση του Συναισθήματος
Μένοντας στα διαστήματα: Η Πολλαπλότητα του Εαυτού και η
Ψυχαναλυτική Σχέση**

«Δεν είναι ανάγκη να είναι κάποιος δωμάτιο, για να είναι στοιχειωμένος,
δεν είναι ανάγκη να είναι σπίτι.

«Πιο ασφαλής,
μέσω του καλπασμού
προς το αβαείο,
παρά αλώβητος,
κάποιος τον ίδιο του τον εαυτό
συναντά
σε ένα μοναχικό μέρος.
Ο εαυτός μας
πίσω από τον εαυτό μας,
κρυμμένος,
θα ξάφνιαζε περισσότερο.
Ο δολοφόνος,
κρυμμένος στο διαμέρισμά μας,
θα ήταν ο λιγότερος τρόμος.»

Τι είναι αυτό που κάνει τόσο αληθινές τις εικόνες της Emily Dickinson;
Γιατί μία πλευρά του εαυτού τρομοκρατείται τόσο συναντώντας μια άλλη
πλευρά... σε ένα μοναχικό τόπο; Πως φτάνει κάποιος στο σημείο να
νιώθει «στοιχειωμένος»;

Ο David Schecter (1973), διαπροσωπικός αναλυτής από το
William Alanson White Institute και μέλος της ομάδας έρευνας για νήπια
του Sybil Escalona ανέπτυξε την έννοια του «άγχους της ξενότητας»
θέτοντας εκ νέου τη θεωρία της πρόσδεσης, της βασικής σημασίας του
τραύματος και του διαπροσωπικού πλαισίου στην διαμόρφωση και
αναδιαμόρφωση της ανθρώπινης προσωπικότητας. Ο
Schecter διαβεβαιώνει ότι η αίσθηση της «συνέχειας του είναι» του
βρέφους μπορεί να διαταραχτεί τραυματικά αν η μητρική φροντίδα
αποτύχει να καταστήσει αυτό το οποίο είναι ξένο, σε κάτι που να είναι
συναρπαστικά πρωτότυπο ή ακόμα και οικείο. Η διατύπωση του

Schechter είναι ιδιαίτερα σημαντική εφόσον καθορίζει το τραύμα με ακρίβεια, όχι σύμφωνα με το ιδιαίτερο περιεχόμενο, μορφή ή αντικειμενικό μέγεθος του, αλλά από το βαθμό στον οποίο αυτό δεν μπορεί να διατηρείται ή να περιέχεται χωρίς να κατακλύζει το άτομο από την ένταση του συναισθήματος που είναι αδύνατον να αφομοιωθεί. Για να ταβγάει πέρα με την ψυχολογική αποδιοργάνωση το βρέφος «παγώνει, οδηγώντας σε αυτό που ο Schechter αποκαλεί «δυσ-αναγνώριση της εγώ-ότητας» και της αίσθησης της συνέχειάς της. Το τραύμα δηλ. προκαλείται από «το πλήγμα που δημιουργεί ξενότητα» στην πρώιμη διαπροσωπική σχέση όπου η ασφάλεια του εαυτού εξαρτάται από το πώς σχετίζεται η μητέρα με την ξενότητα, αν δηλ. είναι ικανή εκείνη τη στιγμή που συμβαίνει, να την αντέξει εγκαίρως.

Νομίζω τα λόγια της Emily Dickinson φαντάζουν αληθινά διότι στον ένα ή στον άλλο βαθμό όλοι γνωρίζουμε την εμπειρία του να αισθανόμαστε στοιχειωμένοι. Η παρουσία του τραύματος και της διάσπασης βρίσκεται στη λειτουργία της προσωπικότητας, όχι μόνο των ανθρώπων των οποίων η ιστορία συνδέεται με έντονη φυσική βία ή σεξουαλική κακοποίηση αλλά και σε εκείνων που μεγάλωσαν χωρίς ακραίο ιστορικό.

Αυξανόμενη υποστήριξη αυτής της άποψης προέρχεται από πολλούς κύκλους, συμπεριλαμβανόμενων αυτών της συνεχιζόμενης έρευνας των Οι θεωρητικοί της πρόσδεσης μελετούν τη σχέση μεταξύ της αποδιοργανωμένης πρόσδεσης και της παρουσίας της διασπαστικής παθολογίας των ενηλίκων. Ο Barach (1991), για παράδειγμα, παραθέτει υλικό από δεδομένα, που στην ανάγνωση του Bowlby, η αποσύνδεση είναι ένας τύπος διάσπασης. Στο ίδιο πνεύμα η Main υποστηρίζει την υπόθεση του Liotti ότι ένα αποδιοργανωμένο μοτίβο της πρώιμης πρόσδεσης μπορεί να είναι το προελεύδιο μιας διασπαστικής παθολογίας στην ενήλικη ζωή.

Τα μοτίβα της πρόσδεσης της παιδικής ηλικίας είναι, εν μέρει, ένα σύστημα έκτακτης ανάγκης έτσι σχεδιασμένα ώστε να ανακουφίζονται από έναν ενήλικα, έτσι η αποτυχία της διαπροσωπικής σχέσης να ανακουφίσει οδηγεί σε βαθιά βλάβη στην συναισθηματική αυτορρύθμιση. Υπό αυτό το φως, η τρέχουσα έρευνα στη νευροεπιστήμη είναι ιδιαίτερα αποκαλυπτική στα ζητήματα πρόσδεσης και χωρισμού στο πλαίσιο της διάσπασης.

Ο derKolk (1987) γράφει για παράδειγμα:

Είναι πιθανό κάποιες εμπειρίες της παιδικής ηλικίας να κάνουν τους ανθρώπους ευάλωτους σε διαταραχές εκείνων των νευροδιαβιβαστικών συστημάτων, τα οποία μπορεί αργότερα να ενεργοποιηθούν υπό την επήρεια άγχους, *ιδιαίτερα μετά την απώλεια στενών δεσμών*. Η φύση και η σοβαρότητα του άγχους της παιδικής ηλικίας μπορεί να καθορίσει ποιόνευροδιαβιβαστικό σύστημα είναι πιο ευάλωτο σε μεταγενέστερη διαταραχή. [σ. 46].

Επίσης επικαλούμενος προηγούμενες έρευνες αναφέρει ότι το «κλάμα του χωρισμού» διαμεσολαβείται από ενδογενή οπιοειδή και ότι οι περιοχές του εγκεφάλου με την υψηλότερη πυκνότητα υποδοχών οπιοειδών είναι ακριβώς εκείνες που βρέθηκαν να συμμετέχουν στη διατήρηση του κοινωνικής σύνδεσης. Έτσι υπάρχουν ενδείξεις ότι η αντίληψη του πόνου, η θλίψη του χωρισμού και η αντίστοιχη συμπεριφορά είναι όλες διαμεσολαβημένες, τουλάχιστον εν μέρει, από το οπιώδες σύστημα του εγκεφάλου και ότι και τα τρία είναι συνδεδεμένα με διακριτές διασυνδεδεμένες νευροανατομικές περιοχές.

Είναι αντιληπτό ότι η θλίψη του χωρισμού που δεν έχει ανακουφιστεί κατά τη διάρκεια της παιδικής ηλικίας παρακινεί το άτομο να αναζητήσει την παρηγοριά σε διάφορες συμπεριφορές και πράξεις που κινητοποιούν το οπιώδες σύστημα για να τα βγάλει πέρα με τον πόνο του χωρισμού του ενήλικα. Μία πράξη, είναι αυτή που αποκαλούμε «εθισμό στο τραύμα». Η παράδοξη τάση κάποιων θυμάτων τραύματος να επανεκθέτουν τους εαυτούς τους εθελοντικά σε καταστάσεις αναπόλησης του αρχικού τραύματος.

Γράφει ο vanderKolk, ότι «η επανέκθεση σε τραυματικές καταστάσεις των ανθρώπων μπορεί να προκαλέσει μια ενδογενή οπιογενή αντίδραση που ίσως εξηγεί την αίσθηση ηρεμίας στην επανέκθεση στο άγχος, κάτι που αναφέρεται από πολλά τραυματισμένα άτομα» (σελ. 72–73). Τα επακόλουθα για την ψυχοθεραπευτική παρέμβαση είναι βαθιά, επειδή οι διαταραχές στην συναισθηματική ρύθμιση είναι ξεκάθαρα ενσωματωμένες σε ένα, πλαίσιοσχεσιακό.

Ο αναλυτής χρειάζεται να ενσωματώσει στον τρόπο που σχετίζεται, την επίγνωσή του για αυτή τη διαταραχή. Να έχει αντίληψη της ντροπής που αισθάνεται ο ασθενής ως αποτέλεσμα του διασπασμένου

συναίσθηματος

και κυρίως του φόβου για το ότι ο άλλος δεν θα αντέξει αυτό που είναι να εκφραστεί. Αυτό που είναι εντελώς ξένο για να προστατευτεί σαν «εγώ» γίνεται αυτό που ο Sullivan (1953) αποκαλεί το «μη-εγώ» και είναι εδώ που το στοίχειωμα αρχίζει. Αυτό είναι ένα φάντασμα που όχι μόνο προκαλεί φόβο, αλλά γεννά και ντροπή όταν αναδύεται στη σχέση ασθενή-θεραπευτή.

Μιλώντας για αυτό το θέμα ο Donald Nathanson (1996) παρατήρησε ότι όλο το σύστημα της ψυχοθεραπείας, έτσι όπως το έχουμε διδαχθεί, παραβλέπει την ντροπή που εμείς οι ίδιοι παράγουμε καθημερινά στη θεραπευτική μας δουλειά. Είναι ανάγκη να αναρωτηθούμε γιατί παρέμεινε τόση ντροπή στις περιπτώσεις αποτυχίας που η Helen Block Lewis μελέτησε.

Εμβληματικές προσωπικότητες όπως οι Balint (1968), Fairbairn (1944, 1952), Laing (1960), Searles (1977), Sullivan (1940, 1953) και Winnicott (1945, 1949, 1960, 1971c), ο καθένας από τους οποίους, με τη δική του εκδοχή, έθεσαν το φαινόμενο της “πολλαπλότητας του εαυτού” στο επίκεντρο της δουλειάς τους. Ο Sullivan μάλιστα έκανε μια παρατήρηση που δεν πήρε μεγάλη δημοσιότητα, λέγοντας “κάθε άνθρωπος θα μπορούσε έχει τόσες προσωπικότητες, όσες και διαπροσωπικές σχέσεις” (1950, σ. 221).

Η συμβολή του Winnicott σ’ αυτό το πεδίο είναι κατά την άποψή μου πολύ βαθιά. Όχι μόνον προσδιόρισε τον πρωτογενή διάσχιση ως ένα αυτοτελές ψυχαναλυτικό φαινόμενο και με τις μελέτες του το έφερε κατευθείαν στο βασική ψυχαναλυτική διαδικασία (Winnicott, και η πιο σημαντική του πρόταση ήταν η έννοια του ψευδούς και αληθούς εαυτού (Winnicott, 1960), που υπογραμμίζει το μη γραμμικό στοιχείο της ψυχικής δομής.

Αντί για τις φάσεις της Klein, που είναι αναπτυξιακά διαδοχικές, ο Ogden πρότεινε παράλληλες διαστάσεις του βιώματος, κατά το οποίο όλα τα στοιχεία παίζουν μόνιμα ζωτικό ρόλο, ακυρώνοντας και ταυτόχρονα προστατεύοντας το ένα το άλλο.

Η Betty Joseph υποστηρίζει, ότι “εάν κάποιος θέλει να καλλιεργήσει μια μακροπρόθεσμη ψυχική αλλαγή, θα πρέπει ο ψυχαναλυτής να αποφεύγει να κρίνει αυτές τις αλλαγές και μεταβολές στη διάρκεια των συνεδριών ως θετικές ή αρνητικές... Ούτε θα πρέπει να μας απασχολεί μια αλλαγή ως ένα επιτυχημένο στάδιο· πρόκειται για μια διαδικασία, όχι για ένα στάδιο, και μια συνέχεια και εξέλιξη των “διαρκών στιγμιαίων μεταβολών” κατά τη συνεδρία (σ. 5).

Η ικανότητα ενός ανθρώπου να κάνει μια ζωή που θα έχει και αυθεντικότητα και αυτεπίγνωση εξαρτάται από την ύπαρξη μιας συνεχούς διαλεκτικής μεταξύ της αυτονομίας και της ενότητας των σταδίων του εαυτού, τα οποία επιτρέπουν στον κάθε εαυτό να λειτουργεί βέλτιστα χωρίς να αποτρέπει τη μεταξύ τους επικοινωνία. Όταν όλα πηγαίνουν καλά όσον αφορά στην ανάπτυξη, ο άνθρωπος έχει αμυδρή ή στιγμιαία επίγνωση της ύπαρξης αυτών των αυτόνομων σταδίων του εαυτού και των αντίστοιχων πραγματικοτήτων τους, διότι το καθένα λειτουργεί ως μέρος μιας υγιούς ψευδαίσθησης της συνεπούς προσωπικής ταυτότητας - μιας δεσπόζουσας γνωστικής και βιωματικής κατάστασης που γίνεται αντιληπτή ως “εγώ”. Το κάθε στάδιο του εαυτού αποτελεί μέρος ενός λειτουργικού συνόλου, που καταρτίζεται από μια διαδικασία εσωτερικής διαπραγμάτευσης με τις πραγματικότητες, τις αξίες, τις επιδράσεις και τις οπτικές των άλλων. Παρά τις συγκρούσεις, ακόμη και την εχθρότητα μεταξύ των πτυχών του εαυτού, είναι ασυνήθιστο κάποιο από τα στάδια να λειτουργήσει εντελώς έξω από την κατάσταση του “εγώ” -δηλαδή χωρίς τη συμμετοχή των άλλων μερών του εαυτού. η διάσχιση, όπως και η απώθηση, είναι μια υγιής και προσαρμοστική λειτουργία του ανθρώπινου νου. Είναι μια βασική διαδικασία που επιτρέπει στα αυτόνομα στάδια του εγώ να λειτουργήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο (όχι απλά αμυντικά) όταν η πλήρης εμπύθιση σε μια πραγματικότητα, μια έντονη επίδραση και απώλεια της ικανότητας να αναστοχαστεί είναι αυτό που επιζητάται.¹ Όπως έχει διατυπώσει συνοπτικά ο Walter Young (1988), “υπό φυσιολογικές συνθήκες, η διάσπαση ενισχύει τις ενοποιητικές λειτουργίες του εγώ αποβάλλοντας καταχρηστικά ή άσχετα ερεθίσματα... Υπό παθολογικές συνθήκες... οι φυσιολογικές λειτουργίες του ενεργοποιούνται για αμυντική χρήση”.

Με άλλα λόγια, η διάσπαση είναι πρωταρχικά ένα μέσο με το οποίο ο άνθρωπος διατηρεί την προσωπική συνέπεια και ακεραιότητα ως προς την αίσθηση του εαυτού. Αλλά πώς μπορεί να συμβαίνει αυτό; Πώς μπορεί η διάσπαση του βιώματος του εαυτού σε σχετικά μη συνδεδεμένα μέρη να βοηθά στην ενοποίηση του εαυτού; Σε παλαιότερο άρθρο έχω υποστηρίξει ότι η πιο πειστική απάντηση βασίζεται στο γεγονός ότι το βίωμα του εαυτού ξεκινά από σχετικά μη συνδεδεμένα στάδια του εαυτού, το καθένα αυτόνομο, και πως το βίωμα του εαυτού ως μοναδιαίου είναι μια κεκτημένη, ανεπτυγμένη και διαμορφωμένη ψευδαίσθηση. Όταν η ψευδαίσθηση της ενότητας απειλείται σοβαρά με τραυματική και αναπόφευκτη, ξαφνική διακοπή, τότε καθίσταται ως επισφαλής, καθώς βρίσκεται σε κίνδυνο να διαταραχθεί από ερεθίσματα που δεν μπορεί να επεξεργαστεί συμβολικά και να διαχειριστεί

συγκρουσιακά. Όταν η ψευδαίσθηση της ενότητας είναι υπερβολικά επικίνδυνη, τότε

συμβαίνει μια επιστροφή στην απλότητα της διάσχισης ως μιας ενεργής, αμυντικής αντίδρασης στην ενδεχόμενη επανάληψη του τραύματος. Όπως είπε και μια ασθενής μου, όταν άρχισε να “ξυπνά”, “όλη μου τη ζωή έβρισκα χρήματα στο δρόμο και μου έλεγαν πως είμαι τυχερή. Άρχισα να συνειδητοποιώ ότι δεν ήμουν τυχερή. Απλά δεν κοιτούσα ποτέ μπροστά”.

“Η υγεία επισημαίνει ο Bromberg είναι ικανότητα να στεκόμαστε στα διαστήματα μεταξύ των πραγματικοτήτων χωρίς να χάνουμε καμία από αυτές - η ικανότητα να νιώθουμε ως ένας εαυτός ενώ υπάρχουν πολλοί” (σ. 166). “Μένοντας στα κενά ή στα μέσω διαστήματα” βλέπουμε τη συσχετική ικανότητα ενός ανθρώπου να έχει το περιθώριο ανά πάσα στιγμή για μια υποκειμενική πραγματικότητα που δεν είναι έτοιμη ώστε να την ενσωματώσει εκείνη την ώρα. Αυτό είναι που ξεχωρίζει τη δημιουργική φαντασία από τη φαντασίωση και τηνπρακτικότητα,ή την παιχνιδιάρικη διάθεση από την επιπολαιότητα.

Κάποιοι άνθρωποι δεν μπορούν να “μείνουν στα διαστήματα” καθόλου, και σ’ αυτούς βλέπουμε το μοντέλο της ψυχής που οργανώνεται πιο κεντρικά από τη διάσπαση παρά από την απώθηση. Η ειδοποιός ιδιότητα της οργάνωσης μιας ιδιαίτερα διασπαστικής προσωπικότητας είναι το γεγονός ότι αφοσιώνεται στην αμυντική λειτουργία για να διατηρήσει την προστασία που παρέχει η αυτονομία των σταδίων του εαυτού (η μη αλληλουχία τους) και για να ελαχιστοποιήσει τη δυνατότητά τους να αποκτήσουν ταυτόχρονη πρόσβαση στη συνείδηση, ούτως ώστε η κάθε μεταβλητή “αλήθεια” να συνεχίσει να παίζει το ρόλο της χωρίς να παρεμβάλλονται άλλες, δημιουργώντας έτσι μια δομή της προσωπικότητας την οποία μια από τις ασθενείς μου ονομάζει “ξεροκεφαλιά”.

Χρόνος και αχρονικότητα

Όταν συμβαίνει η παθολογική διάσπαση, είτε είναι κεντρική για την προσωπικότητα, είτε μια απομονωμένη περιοχή με σοβαρό πρόβλημα σε ένα κατά τα άλλα φυσιολογικά λειτουργικό άτομο, ένα μέρος της δουλειάς κατά την ψυχανάλυση, σε διάφορα σημεία της θεραπείας, είναι να προετοιμάσει τη μετάβαση από τη διάσπαση στη σύγκρουση, έτσι ώστε η γνήσια απώθηση να είναι εφικτή και το περιεχόμενό της προσβάσιμο για την αυτο-εξερεύνηση, την ερμηνευτική αναδόμηση, και το βίωμα του να κατέχει κανείς ένα αυθεντικό παρελθόν. Τα ζητήματα που εγείρονται από το πώς αλλάζει ο τρόπος με τον οποίον ένας άνθρωπος βιώνει τον χρόνο, και του πώς ο

ψυχαναλυτής αντιλαμβάνεται το φαινόμενο της αχρονικότητας, είναι εξαιρετικά

σημαντικά εδώ. Οι Bollas (1989) και Ogden (1989) έχουν ο καθένας αναπτύξει την ιδέα της ιστορικής συνείδησης ως μιας νοητικής ικανότητας που πρέπει να αποκτηθεί. Ο Ogden γράφει ότι “σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να θεωρήσουμε ότι ο ασθενής έχει παρελθόν (δηλαδή έχει αντίληψη της ιστορικότητας) στην αρχή της ψυχανάλυσης. Με άλλα λόγια, δεν μπορούμε να λαμβάνουμε ως δεδομένη την ιδέα ότι ο ασθενής έχει επιτύχει μια αίσθηση διάρκειας του εαυτού μέσα στο χρόνο, τέτοια ώστε νιώθει πως το παρελθόν του συνδέεται με τον τρόπο που βιώνει τον εαυτό του στο παρόν? (σ. 191). Μέχρι τότε, αυτό που αποκαλούμε “αντίσταση” στην ερμηνεία είναι συνήθως απλά ένδειξη ότι μια διασπαστική φωνή θεωρεί πως τα λόγια του ψυχαναλυτή διαψεύδουν την ύπαρξή της.

Η Διάσπαση ως Ενδοπροσωπική Διεργασία

Οι διασπαστικές διεργασίες λειτουργούν τόσο στον ασθενή όσο και στον ψυχαναλυτή ως δυναμικό στοιχείο στη θεραπευτική σχέση, μια παρατήρηση που, παραδοσιακά, έχει γίνει μόνο σε σχέση με την θεραπεία ακραίας ψυχοπαθολογίας ή σοβαρών διασπαστικών διαταραχών. Υποστηρίζω, ωστόσο, ότι αυτό αληθεύει ως γενικότερο φαινόμενο της ανθρώπινης συμπεριφοράς και μπορεί να συσχετιστεί με αυτό ο κάθε ψυχαναλυτής που δουλεύει με ασθενή σε μια ψυχαναλυτική σχέση, ανεξαρτήτως θεωρητικής κατεύθυνσης

Η παθολογική διάσπαση αποτελεί αμυντικό ελάττωμα στην ενδοσκοπική ικανότητα, το οποίο προκαλείται από την απόσπαση του νου από τον εαυτό - αυτό που ο Winnicott (1949) αποκαλούσε “ψυχή σώμα”. Σε μια ψυχαναλυτική σχέση, τέτοιοι ασθενείς (άτομα που επιμένουν να αποφεύγουν την ανασκόπηση) έχουν ανάγκη περισσότερο την “αναγνώριση” παρά την κατανόηση (Bromberg, 1991), και είναι απαραίτητο ο ψυχαναλυτής να αποδεχτεί ότι και η αναγνώριση, τόσο αναπτυξιακά όσο και θεραπευτικά, είναι μια δυαδική διαδικασία - ένας αμφίδρομος δρόμος αμοιβαίας συμπόρευσης. ασθενούς μέσω της αποσαφήνισης της εικόνας που έχει για την πνευματική κατάσταση του ψυχαναλυτή... Φαίνεται πως σταδιακά αυτό μπορεί να παρέχει μια τρίτη οπτική, καθώς δημιουργεί χώρο για σκέψη ανάμεσά τους.

Ένας σχεσιακός χώρος είναι ταυτόχρονα και προσωπικός· ένας χώρος που δεν ανήκει αποκλειστικά σε έναν από τους δύο, αλλά ταυτόχρονα ανήκει και στους δύο και στον καθένα· ένας χώρος λυκόφωτος, στον οποίο το “ανέφικτο” γίνεται εφικτό·

ένας χώρος στον οποίο οι ασύμβατοι εαυτοί, καθένας με επίγνωση της δικής του

“αλήθειας”, μπορούν να “ονειρευτούν” την πραγματικότητα του άλλου χωρίς να χάσουν τη δική τους ακεραιότητα. Πάνω απ’ όλα πρόκειται για έναν δια-υποκειμενικό χώρο, ο οποίος, όπως το τρανς στάδιο της συνείδησης αμέσως πριν τον ύπνο, επιτρέπει στην εγρήγορση και στο ονειρική κατάσταση να συνυπάρχουν ταυτόχρονα. Εδώ, σ’ αυτό το διαπροσωπικό πεδίο που δομείται από τον ασθενή και τον ψυχαναλυτή, ανοίγει ένας τέτοιος χώρος που εξυπηρετεί τη θεραπευτική ωρίμανση, στον οποίο οι αδιάλλακτοι εχθροί, “η ελπίδα και ο φόβος” (Mitchell, 1993), καθώς αποκτούν φωνή, μπορούν να έρθουν σε διάλογο.

Πώς είναι κάτι τέτοιο δυνατόν; Η απάντησή μου, στην πιο γενική και υπεραπλουστευμένη της μορφή, είναι ότι αυτή η αμφίδρομη διαδικασία της ενεργούς αλληλεμπλοκής στο νοητικό στάδιο “του άλλου”, επιτρέπει σε μια επιτόπου οπτική του εαυτού από τον ασθενή να έχει συνείδηση των βιωμάτων των ασύμβατων εαυτών, που ως τώρα ήταν αποσπασμένα.

Ποιος είναι ο ρόλος του ψυχαναλυτή σε αυτήν την ασύμμετρη δυαδική διεργασία, η οποία συντελεί στο να ανοίξει ένας τέτοιος χώρος;

Καθώς η διάσπαση λειτουργεί διαπροσωπικά, οι πτυχές του εαυτού του ασθενούς, που δεν έχουν επιφορτιστεί με συμβολισμό, επανενεργοποιούνται με τον ψυχαναλυτή ως έναν ξεχωριστό και ισχυρό δίαυλο επικοινωνίας κατά την κλινική διαδικασία - έναν δίαυλο που είναι πολύπτυχος και βρίσκεται συνεχώς σε κίνηση. Επομένως, η μια διάσταση της στάσης του ψυχαναλυτή κατά την ακρόαση θα πρέπει να είναι αφιερωμένη στην αέναη εμπειρία του εδώ και τώρα, την ίδια στιγμή που η προσοχή του είναι στραμμένη κάπου αλλού. Όσο “σημαντικό” και να είναι το λεκτικό περιεχόμενο που του αποκαλύπτεται τη δεδομένη στιγμή, ο ψυχαναλυτής πρέπει να προσπαθεί να παραμένει ταυτόχρονα συντονισμένος στον τρόπο που ο ίδιος βιώνει την σχέση και τη μεταβλητότητά της.

Η ψυχαναλυτική κατάσταση είναι η διαρκής μεταβολή του νοήματος σε μια πραγματικότητα που δομείται από τις συμβολές δύο ανθρώπων. Ο Theodor Reik υποστήριξε ότι “ο βασιλικός δρόμος προς το ασυνείδητο” είναι η εμπειρία της έκπληξης, καθώς επιτρέπει στον ψυχαναλυτή “να βρει κάτι νέο, το οποίο θα δημιουργήσει τη δική του τεχνική”.

Αυτό που αποκαλώ δομική μεταβολή από τη διάσπαση προς τη σύγκρουση αντιπροσωπεύεται κλινικά από την αυξανόμενη ικανότητα του ασθενούς να υιοθετεί μια ενδοσκοπική στάση, κατά την οποία μια πτυχή του εαυτού παρατηρεί και στοχάζεται (συχνά με αγωνία) πάνω σε άλλες πτυχές που είχαν προγενέστερα

διασπαστεί. Αυτό διαφέρει από εκείνο που η κλασική θεωρία της σύγκρουσης θα

αποκαλούσε ως ανάπτυξη ενός “παρατηρητικού εγώ”, από την άποψη ότι ο στόχος είναι κάτι περισσότερο από το πραγματιστικό αποτέλεσμα της θεραπείας μιας μεγαλύτερης ανοχής απέναντι στη εσωτερική σύγκρουση.

Εάν η επεξεργασία της μετάβασης γίνει επιτυχημένα, παρέχει μια ευκαιρία για να λάβει χώρα μια εσωτερική διαδικασία διασύνδεσης μεταξύ των διασπαστικών κομματιών του εαυτού του ασθενούς, χάρη στη επέκταση του εύρους της αντίληψής του για την πραγματικότητα στο πεδίο της μεταβίβασης-αντιμεταβίβασης. Στη διαδικασία αυτή της διασύνδεσης, η φαντασίωση, η αντίληψη, η σκέψη και η γλώσσα διαδραματίζουν ο καθένας τον ρόλο του, με την προϋπόθεση ότι ο ασθενής δεν δέχεται πίεση ώστε να επιλέξει ανάμεσα σε ποια πραγματικότητα είναι πιο “αντικειμενική” και ποιος εαυτός είναι πιο “αληθινός” (Winnicott).

Επομένως, όταν ξεκινά μια αναπαράσταση (ανεξαρτήτως από το ποιος την ξεκινά), κανένας ψυχαναλυτής δεν μπορεί να συντονιστεί άμεσα με τη μεταβολή της πραγματικότητας του εδώ και τώρα, και αναπόφευκτα γίνεται μέρος της διασπαστικής διαδικασίας, τουλάχιστον για ένα χρονικό διάστημα. Συχνά βρίσκεται σε υπνοειδή κατάσταση, η οποία είναι ποιοτικά παρόμοια με αυτήν του ασθενή του, και μερικές φορές προσηλώνεται, σταθερά, στο λεκτικό περιεχόμενο της συνεδρίας· οι λέξεις αρχίζουν να προσλαμβάνουν μια ποιότητα του “μη πραγματικού”, και αυτό είναι που κάνει συχνά τον ψυχαναλυτή “να ξυπνήσει”, αντιλαμβανόμενος το γεγονός ότι “κάτι τρέχει”. Μέσα σ’ αυτήν την υπνοειδή κατάσταση έχει “διασπαστεί” από εκείνο το μέρος του εαυτού του που συμμετείχε στην αναπαράσταση, αλλά μόλις ανακτήσει την πρόσβαση σε αυτό, δεν θα “κοιμάται” πλέον στο γεγονός ότι ο ασθενής, αν και χρησιμοποιεί λέξεις, είναι εξίσου “κοιμισμένος” κατά τη διάρκεια του εδώ και τώρα βιώματος που συντελείται μεταξύ τους. Ένα διασπασμένο κομμάτι το εαυτού του ασθενούς που εμπεριέχει μια άλλη πραγματικότητα μπορεί τότε να αρχίσει να αποκτά φωνή.

Η διάσπαση του αναλυτή δεν είναι ένα “λάθος” από μέρος του. Είναι εγγενές στη φυσιολογική διαδικασία της ανθρώπινης επικοινωνίας, εκτός και αν γίνει πραγματικό ζήτημα αντιμεταβίβασης, το οποίο τον εμποδίζει να “ξυπνήσει”, ανεξάρτητα από το πόσο συχνά και με πόσους διαφορετικούς τρόπους η διασπαστική φωνή επιζητά την προσοχή. Θα μπορούσε κανείς ακόμη και να επιλέξει να επεκτείνει την έννοια της “χρήσης του αντικειμένου” του Winnicott (Winnicott, 1969), προτείνοντας ότι ο ψυχαναλυτής είναι πάντα “κωφός” απέναντι στον ασθενή και κάνει “λανθασμένες” ερμηνείες, τουλάχιστον όσον αφορά σε ορισμένες διασχιστικές πτυχές του εαυτού

του ασθενούς, επιτρέποντας έτσι στον ασθενή να “ξαναδημιουργήσει” τον

ψυχαναλυτή ως μέρος της εξελικτικής διαδικασίας της επαναδημιουργίας του εαυτού, που αποτελεί τον πυρήνα της ανάπτυξης του ασθενούς. Με άλλα λόγια, στον ασθενή παρέχεται η ευκαιρία ώστε οι μη συμβολισμένες πτυχές του εαυτού να αντιδράσουν απέναντι στο “λάθος” ψυχαναλυτή, και να αποκαλυφθούν σε αυτόν σε σχεσιακό πλαίσιο μέσω της αναπαράστασης.

Ο αγώνας του αναλυτή με τη δική του σύγχυση - η ικανότητά του να χρησιμοποιήσει δημιουργικά τις αντιφατικές πραγματικότητες σε ένα μοναδικό ψυχαναλυτικό πεδίο, χωρίς να επιβάλλει καταχρηστικά στον ασθενή την ανάγκη του για σαφήνεια του νοήματος - παίζει τόσο σημαντικό ρόλο στην ψυχαναλυτική διαδικασία, όσο και η ενσυναίσθηση ή η ερμηνεία. Με άλλα λόγια, για να αναπτύξει ο ασθενής μια εμπιστοσύνη στην αυξανόμενη ικανότητά του να προχωρά από τη διάσπαση στην ενδοψυχική σύγκρουση, θα πρέπει μαζί με τον ψυχαναλυτή να ασχοληθεί με αυτό που έχω ονομάσει τα “ζόρικα” σημεία της ψυχαναλυτικής σχέσης.

Θα συμφωνούσα λοιπόν με τον Loewald (1972), ο οποίος έγραψε ότι “το άτομο όχι μόνο έχει ένα παρελθόν το οποίο ένας παρατηρητής μπορεί να ξετυλίξει και να περιγράψει, αλλά ο ίδιος είναι ένα παρελθόν και δημιουργεί το δικό του παρελθόν λόγω της μνημονικής του δραστηριότητας, κατά την οποία το παρελθόν, παρόν και μέλλον δημιουργούνται ως αμοιβαία αλληλεπιδρώσες όψεις του χρόνου.

Dolores

Την αποκαλώ Ντολόρες χωρίς πολλή σκέψη. Το πονεμένο, «στοιχειωμένο» βλέμμα της με το ζόρι κρύβονταν κάτω από το σταθερό χαμόγελό της. Ακόμα και σε ανάπαυση η Ντολόρες έμοιαζε ανήσυχη, αλλά ισχυρίζονταν ότι δεν είχε κανένα πρόβλημα στον κόσμο εκτός από την κακή της κρίση για τους ανθρώπους. Κυρίως η Ντολόρες δεν καταλάβαινε γιατί μια έξυπνη, όμορφη και αξιαγάπητη σαν αυτή πάντα έβρισκε «λάθος» συντρόφους. Αυτή η έννοια η οποία με τα δικά της λόγια είχε σχέση με την εύρεση του «σωστού» άντρα, κλιμακώνονταν από τα 31 της, λίγο πριν έρθει να με βρει. Ξεκάθαρα με το γάμο εννοούσε υποχρέωση. Ξεκινήσαμε με τρεις συνεδρίες την εβδομάδα στο ντιβάνι. Έρχονταν πάντα στην ώρα της, δούλευε σκληρά και ήταν ολοκληρωτικά δεσμευμένη στη διαδικασία παρά το αντικειμενικό αρχικό αίτημα του κατεπείγοντος. Αλλά υπήρχε ένα κομμάτι μου που δεν μπορούσε να

κλονίσει το αίσθημα ότι έπαιζα τον Φάουστ στην Μεφιστοφελικότητά

της (ο Φάουστ ξεπουλά την ψυχή του στον διάβολο προκειμένου να ξαναβρεί την νεότητά του) ότι αργά ή γρήγορα θα έπρεπε να εκπληρώσω το δικό μου σκοπό στη συμφωνία. Κι εγώ επίσης επρόκειτο να γνωρίσω την εμπειρία του να είσαι στοιχειωμένος.

Η Ντολόρες ζούσε μόνη της και δούλευε στο τμήμα πωλήσεων μιας διαφημιστικής εταιρείας. Ήταν η μικρότερη από τα δυο παιδιά μεγαλωμένα στο Σικάγο σε μια εβραϊκή οικογένεια των χαμηλότερων στρωμάτων της μεσαίας τάξης. Ο αδελφός της δυο χρόνια μεγαλύτερος ήταν το «κακό» παιδί κι αυτή ήταν το «καλό» -καλό, εκτός από δύο θέματα που προκαλούσαν ταραχή στους γονείς της: ήταν ακόμα ανύπαντρη και όταν δεν έκανε δίαιτα έτρωγε με λαιμαργία, γεγονός το οποίο έβλεπαν σαν αιτία που δεν παντρεύονταν). Στην πραγματικότητα, ήταν βουλιμική και χρησιμοποιούσε την αποτοξίνωση κυρίως για να συγκρατεί το βάρος της σε ένα σημείο ώστε να μην καταστρέφει την εικόνα της του «καλού παιδιού» και του αγαπημένου του πατέρα της - μια εθάλωτη θέση την οποία είχε κατακτήσει κατά λάθος όταν ο αδελφός της κατέρρευσε στην εφηβεία.

Βαθμιαία γίνεται φανερό από την περιγραφή της ζωής της ότι 30 λεπτά μαζί της ήταν τόσο όσο οι περισσότεροι άνθρωποι, κυρίως οι άντρες, θα μπορούσαν να αντέξουν πριν βρουν μια δικαιολογία για να κάνουν μια «πετυχημένη απόδραση». Μου αποκαλύπτει τη βουλιμία της γεμάτη ντροπή στην πέμπτη μας συνεδρία, μαζί με την προειδοποίηση, «Δεν είναι αυτός ο λόγος για τον οποίο βρίσκομαι εδώ και δεν θέλω να γίνει μεγάλο θέμα γιατί δεν το κάνω και τόσο πολύ. Αλλά ξέρω ότι δεν πρέπει να κρατάω μυστικά, γι αυτό στο λέω κατευθείαν». Κι άλλοι ασθενείς μου είχαν πει το ίδιο παλιότερα, «Ξέρω, υποτίθεται, ότι δεν πρέπει να κρατάω μυστικά, έτσι σου λέω 'τούτα και κείνα' αμέσως», αλλά υπήρχε κάτι τόσο απρόσωπα αντιφατικό στον τρόπο με τον οποίο η Ντολόρες το εξέφραζε, και το ψυχρό του αποτύπωμα έμεινε εκεί σε όλη την πρώτη φάση της δουλειάς μας. Ήταν μια στιγμή-ορόσημο που επανέρχονταν και σε άλλες παρόμοιες στιγμές αργότερα.

Ακόμα καθώς γράφω μπορώ να ξαναβιώσω και τα δύο, το ύφος της και την αντίδραση μου σε αυτό, μπορώ να αισθανθώ τη σκιά της παρουσία μιας πλευράς του εαυτού μου να οπισθοχωρεί φεύγοντας μακριά της, όπως και κάθε άλλος άντρας στη ζωή της, και μπορώ ακόμα να αισθανθώ ότι απαρνούμε την ύπαρξή της. Για να παραφράσω την Emily Dickinson,

Το σοκ μου καθώς ήρθα αντιμέτωπος με αυτόν τον ιδιαίτερο «εαυτό, που είναι πίσω από τον εαυτόκρυμμένος» ήταν εκείνη την εποχή πάρα πολύ αποσταθεροποιητικό για τη συνεχιζόμενη αυτοεμπειρία μου να το συμπεριλάβω και να σκεφτώ πάνω σε αυτή συγκρουσιακά. Έτσι διέσπασα ένα κομμάτι του εαυτού μου. Απέδωσα την εσωτερική μου αντίδρασή, σε μια αποστροφή, προς την απομάκρυνση αυτού που δεν μπορούσε να αναλυθεί, αυτό που απροσδόκητα ένιωθα – μια αντίδραση απέχθειας προς την ίδια τη βουλμία. Αργότερα στη θεραπεία άρχισα να αναγνωρίζω και να αποδέχομαι ότι η αντίδρασή μου δεν είχε να κάνει με την διατροφική της διαταραχή. Ήταν η αντίδρασή μου σε ένα διπλοπρόσωπο της Ντολόρες τόσο συντονισμένο με το Εγώ που μου απαγόρευε την πιθανότητα μιας αυθεντικής επαφής μαζί της. Ήταν πολύ δύσκολο για μένα να χειρίζομαι τον προσηλωτό της τρόπο να συνδέεται. Έτσι πολύ γρήγορα αποστραγγίστηκα, διασπώντας εκείνο το κομμάτι του εαυτού μου που ένιωθε απελπισμένα στερημένο από εκείνη. Η Ντολόρες έγινε για μένα εκείνη τη στιγμή, η «καλή» μου ασθενής προς την οποία μπορούσα να αισθανθώ μόνο θετική πρόσδεση. Η αυτοπροστασία μου ήταν μια απάντηση σε μια πλευρά της στην οποία δεν είχα ακόμα πρόσβαση μέσα από τη αναλυτική εργασία, αλλά μπορούσα να την αισθανθώ να αιωρείται από πάνω μας, απειλώντας να καταστρέψει την εύθραυστη σύνδεση. Έπειθα τον εαυτό μου ότι εγώ, απλώς σεβόμουν την ανάγκη της για συναισθηματική ασφάλεια, αλλά ένα κομμάτι μου ήξερε, ακόμα και τότε, ότι τρεπόμουν σε φυγή από τη ντροπή μιας αιφνίδιας αρνητικής αντίδρασης προς το διασπασμένο κομμάτι της Ντολόρες – μια αντίδραση που με έκανε να αισθάνομαι ότι η σχέση μας δεν θα ζούσε να δει άλλη μια συνεδρία αν άφηνα αυτό το «μη αυθεντικό» κομμάτι της να με επηρεάζει. Υπήρχε κάτι σε αυτήν δύσκολο να καθορίσω – ίσως κάτι περισσότερο απών παρά παρόν- κάτι «έλειπε» από την εδώ και τώρα παρουσία της, το οποίο δεν ήταν εύκολα αναγνωρίσιμο. Ήξερα, ήταν πολύ άβολο, αλλά ήξερα ότι ένιωθα στερημένος, μόνος, έχοντας ανάγκη κάτι που δεν ήταν προσβάσιμο, αλλά η τόσο «καλή» ασθενής μου που πάντα προσπαθούσε τόσο «σκληρά», το έκανε ευκολότερο για μένα να χειριστώ το αίσθημα του κενού όταν ήμουν μαζί της.

Αν και ήξερα πολύ καλά ότι η Ντολόρες συνέβαλε σε αυτό που πήγαινε στραβά στις σχέσεις της με τους άντρες, προστάτευα τον εαυτό μου από το να το «πάρει» προσωπικά. Όταν λοιπόν περιέγραφε έναν άνδρα φαίνονταν να αποκαλύπτεται - ακριβώς την στιγμή που έπρεπε, για να σώσει την Ντολόρες από το να πληγωθεί βαριά, ότι δυστυχώς εμπιστεύτηκε «λάθος» πρόσωπο – χρησιμοποιούε δηλ. ένα ελάττωμα του χαρακτήρα του για να κρύψει την οποιαδήποτε φαινομενικά ασήμαντη αδυναμία της. Όσο περισσότερο προσπαθούσα να δω μέσα από τα μάτια των ανδρών, τόσο περισσότερο ένιωθα ότι άδικα προσπαθούσα να κάνω, καλύτερη κάποια που ήδη ήταν αρκετά καλή-. Ήξερα ότι υπήρχαν περισσότερα σε εκείνη από όσα είχαν ήδη δει τα μάτια μου και αναρωτιόμουν πότε, αν κάποτε, θα έφτανα να τα βιώσω. Αλλά ακόμα κι όταν αναρωτιόμουν πότε θα συναντούσα τη Ντολόρες από την οποία όλοι οι άλλοι απομακρύνονταν, απομόνωνα από τη συνείδηση το κομμάτι του εαυτού μου που, όπως αυτοί οι άντρες, απομακρύνονταν αυτοπροστατευτικά μακριά από εκείνη την όψη της Ντολόρες που έλεγα στον εαυτό μου πως ήθελα να δεσμευτώ. Αυτό που έβρισκα ήταν τη δική μου «πετυχημένη απόδραση» μέσα από τη διάσπαση. Πως θα μπορούσε αυτό που ονομάζω δική μου «πετυχημένη απόδραση» να γίνει αντιληπτό με τον πιο χρήσιμο τρόπο; Η διάσπαση σαν διαδικασία δεν λειτουργεί ως ένα ερμητικά κλειστό κουκούλι. Είναι σχεδιασμένη ώστε να επιτρέπει μια απαραίτητη ανταλλαγή πληροφοριών ενώ προστατεύει από το συναισθηματικό σοκ που θα μπορούσε να απειλήσει την ατομικότητά μας. Η διασπαστική μου αντίδραση δεν με εμπόδισε να γνωρίζω την διαζευκτική απάντησή μου στη Ντολόρες. Ήταν ότι η αντίδρασή μου δεν συνέβαινε σε μένα. Έκλεψα την εμπειρία από εκείνη, διασπώντας τον εαυτό μου που έκρυβε τα αισθήματά μου για τα οποία τότε ντρεπόμουν πάρα πολύ. Η διάσπαση του εαυτού μου, έγινε για μένα, στη γλώσσα της Emily Dickinson μια στοιχειωμένη παρουσία, παρόμοια με της Ντολόρες. Ένα απειλητικό φάντασμα με συνέδεε ασυνείδητα με το φάντασμα της Ντολόρες με τρόπους που έμενε ακόμα να αποκαλυφθούν. Κι όμως, παρόλο που ο περιορισμός αυτού του τρόπου σύνδεσης ήταν για δικό μου συμφέρον, όντως πίστευα, κατά τη διάρκεια του πρώτου χρόνου της

θεραπείας, ότι επίσης εξυπηρετούσε μια θετική λειτουργία στο να

σταθεροποιήσει την συναισθηματική ανεκτικότητα της Ντολώρας. Μετά τον πρώτο χρόνο, άρχισε να υπάρχει χώρος για άλλες καταστάσεις του εαυτού στον καθένα από μας μέσα από τις οποίες μπορούσε να γίνει αναφορά σε αυτό που ήταν «αδιανόητο να ειπωθεί» χωρίς την απειλή μιας ανεπανόρθωτης ρήξης. Αλλά το να φτάσουμε εκεί δεν ήταν εύκολο. Και σίγουρα δεν ήταν εύκολο για το εγώ μου, το αντρικό μου εγώ. Δύο χρόνια αργότερα μπορούσαμε να πούμε πράγματα που νωρίτερα θα ήταν αδύνατο. Αν και ήταν ακόμα πολύ δύσκολο για κείνη να αντιμετωπίσει, αυτό-αναστοχαστικά, την εδώ και τώρα εμπειρία της σχέσης μας, πολλές διαφορετικές πλευρές του εαυτού της προσπαθούσαν τώρα να αποκτήσουν φωνή, μία από αυτές, όπως συχνά συμβαίνει, μέσα από ένα όνειρο. Σε αυτή την περίπτωση το όνειρο ήταν λιγότερο «αναφορικό» περισσότερο «βιωματικό» – μπήκε στην συνεδρία και την ανέλαβε σαν να είχε δική του ζωή.

Μπορώ να πω ότι κάτι ζυμώνονταν ήδη από την αρχή της συνεδρίας: «Όποιος άντρας είναι καλός μαζί μου είναι βλάκας. Γιατί ενδιαφέρομαι ακόμα για τον Στάνλεϋ? Για κάποιο λόγο δεν είμαι θλιμμένη.

Παρατηρεί: ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΣΗΜΕΙΩΝΕΙΣ ΑΥΤΟ; ΔΕΝ ΜΟΥ ΑΡΕΣΕΙ ΑΥΤΟ!.

Φαίνεται σαν να το μετατρέπεις σε δικό μου πρόβλημα. Το μόνο που σημαίνει είναι ότι γίνομαι πιο ανεξάρτητη. Τα αφεντικά μου στη δουλειά πραγματικά δεν με βοηθάνε. Δεν έχουν τίποτα αξιόλογο να προσθέσουν σε ότι ήδη γνωρίζω έτσι θα προτιμούσα να μην λένε τίποτα. «Είναι παράξενο που ο πατέρας μου και η μητέρα μου έρχονται να με επισκεφτούν στη Νέα Υόρκη. Φεύγουν σήμερα. Όταν επέστρεψα σπίτι χθες βράδυ από τη δουλειά όλοι είχαν φάει και δεν με περίμεναν.

Ούρλιαξα: «Φύγετε, δεν σας θέλω στο σπίτι ούτε λεπτό». Η μητέρα ήθελε να μάθει αν ο λόγος που έγινα έξαλλη ήταν επειδή ήμουν νηστική, και ότι θα μου έφτιαχνε κάτι. Ένιωθα ότι ήθελα να τη σκοτώσω. Της είπα ότι δεν πεινούσα και ότι για το μόνο που νοιάζεται ήταν το φαγητό. Είπα ότι δεν νοιάζομαι για το αν με περίμεναν για δείπνο και ότι δεν θα έτρωγα το φαγητό της ακόμα κι αν πέθαινα από την πείνα.

«Εκείνη άρχισε να κάνει κριτική στον πατέρα μου για τις βαλίτσες.

Η μητέρα είπε, «Τον ξέρω. Θα τα κάνει όλα λάθος.»

Κι εγώ φώναξα, «Για όνομα του Θεού, το μόνο που θα κάνει είναι να φτιάξει δυο άθλιες βαλίτσες.»

Εκείνη είπε, «Όλα θα τσαλακωθούν.»

Εγώ είπα, «ΑΝ ΤΟΥ ΕΔΙΝΕΣ ΠΙΣΩ ΤΑ ΑΡΧΙΔΙΑ ΤΟΥ, ΙΣΩΣ ΉΚΑΝΕ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΣΩΣΤΑ!» Νομίζω ότι εδώ θυμάμαι μια τυχαία σκέψη να περνάει από το μυαλό μου, για τα αρχίδια του πατέρα της και τα δικά μου αρχίδια, ότι ίσως ο καθένας μας να δρούσε σαν να μην ήταν δικά του. Αλλά «πακετάροντας μακριά» τη σκέψη για «μελλοντική χρήση» χωρίς να αντιλαμβάνομαι ότι σε ένα διαφορετικό επίπεδο συμμετείχα σε μια αναπαράσταση από τις πιο δυναμικές που έχουν περιγραφεί.

«Της μητέρας μου δεν της άρεσε αυτό,» συνέχισε. «Κλαψούρισε...άσε με ήσυχη». Είπα. «Θα σε αφήσω ήσυχη αν και συ με αφήσεις ήσυχη.»

Αλλά δεν ήξερα τι εννοούσα γιατί στ' αλήθεια δεν μου έκανε κάτι. Απλά, ένιωσα σαν να έκανε. Ο πατέρας μου επέστρεψε και φάνοιαν σαν να με λυπάται αλλά ήταν ένας πολύ αδύναμος βλάκας για να της πει οτιδήποτε.... Γιατί ενδιαφέρομαι ακόμα για τον Στάνλεϋ? Οποιος άντρας είναι καλός μαζί μου είναι βλάκας». Εκείνη τη στιγμή η φωνή της δεν είχε το γνωστό τόνο της απάθειας με τον οποίο έβρισκα τόσο δύσκολο να είμαι στο ίδιο δωμάτιο. Ήταν σαν να ένιωθα ένα άλλο κομμάτι της να προσπαθεί να βρει μια είσοδο. Ήμουν αμυντικά αισιόδοξος; Δεν το πίστευα γιατί ένιωθα κάτι καινούργιο, ένα είδος τρυφερότητας γι αυτήν. Αλλά δεν ήταν χωρίς κάποιο δέος για το αν ήμουν έτοιμος να προσφέρω τον εαυτό μου, σαν ένας άλλος βλάκας. Είπα μαλακά και πιθανόν κάπως αδέξια: «Ναι πρέπει να είναι αβάσταχτο να αισθάνεσαι τη μητέρα σου τόσο απομονωμένη από ότι αυτά που έχουν σημασία για σένα. Και για σένα να αισθάνεσαι τόσο μόνη, τόσο ντροπιασμένη, και τόσο θυμωμένη ώστε να μην υπάρχει κανένας τρόπος να φτάσεις σ εκείνη.» Ήξερα πάρα πολύ καλά ότι ταυτόχρονα μιλούσα για το πως ένιωθα εγώ, τουλάχιστον μέχρι εκείνη τη στιγμή, να είμαι μαζί της – περιλαμβάνοντας την ντροπή, της δικής μου ανάγκης.

Αυτή ξαφνικά άλλαξε τη θέση της στον καναπέ και η φωνή της έγινε πολύ «χαμηλή». Είχα ένα όνειρο χθες βράδυ όπου ήμουν στο δρόμο σε

ένα καρτοτηλέφωνο μιλώντας στον Στάνλεϋ αλλά με ενδιέφερε περισσότερο να κοιτάζω το εστιατόριο που ήταν απέναντι στο δρόμο.

Όλα όσα θυμάμαι να λέω στον Στάνλεϋ είναι, «Πρέπει να πάρω κάτι να φάω. Δεν έχω τίποτα στο σπίτι». Περνάω απέναντι το δρόμο αλλά για κάποιο λόγο το τηλέφωνο είναι ακόμα στο χέρι μου και ο Στάνλεϋ είναι ακόμα στη γραμμή. Δεν ξέρω πως μπορεί να συμβαίνει αυτό γιατί το καλώδιο δεν είναι τόσο μακρύ. Καθώς πλησίαζα το κατάστημα, μπορούσα να δω ότι ήταν κλειστό, το οποίο με σόκαρε γιατί φαινόταν να είναι ανοιχτό όταν ήμουν μακριά από αυτό. Αυτό ήταν το χειρότερο σημείο του ονείρου. Ήταν σαν εφιάλτης. Ένιωθα σαν να μην υπήρχε τίποτα για μένα πουθενά. Ήμουν και πάλι απελπισμένη!

Ούρλιαξα στο τηλέφωνο, «Είναι κλειστό, και δεν έχω τίποτα για φαγητό στο σπίτι», ελπίζοντας ότι ο Στάνλεϋ θα με προσκαλούσε στο σπίτι του. Αλλά στην άλλη πλευρά του τηλ. επικρατούσε σιωπή.

Ρώτησα, «Είσαι ακόμα εκεί;»

Αυτός απάντησε, «Ναι, είμαι ακόμα εδώ», αλλά δεν είπε τίποτα άλλο.

Ήταν φρικτό. Ξύπνησα μέσα στον πανικό ότι θα έκλεινε το τηλέφωνο.

Είπα, «Αυτό πρέπει να ήταν φοβερά τρομακτικό- η πιθανότητα να κοπεί η σύνδεση είναι σαν εφιάλτης. Ξέρω ότι είναι τρομακτικό να επιστρέφεις στο όνειρο, αλλά νομίζεις ότι θα μπορούσες να αφήσεις τον εαυτό σου να νιώσει, ώστε να μπορείς να μου πεις περισσότερα για το πώς είναι αυτή η σιωπή;» Τυλίχτηκε στον καναπέ και σπάραξε στο κλάμα. «Είναι σαν... είναι σαν, πρέπει να συγκρατήσω το μυαλό μου για να μην τρελαθώ. Δεν είναι απλώς το να είσαι μόνη. Σταμάτησα να αισθάνομαι πραγματική. Δεν υπήρχε τίποτα για μένα πουθενά.... μέσα μου επίσης... όχι μόνο έξω..... όχι μόνον φαγητό. Ένιωσα σαν εγώ να το προκάλεσα αυτό στον εαυτό μου, σαν ο Στάνλεϋ να ήταν τόσο αηδιασμένος από την εξάρτησή μου, και δεν ήθελε να δείξει πόσο με μισούσε που ήμουν προσκολλημένη πάνω του..., που δεν μπορούσα ούτε να κλείσω το τηλέφωνο ακόμα κι όταν πήγα στο μαγαζί. Αν το είχε κλείσει, θα τρελαινόμουν, το ξέρω. Ευχαριστώ το Θεό που ξύπνησα.»

Η έντονη επίδραση της μεταβίβασης/αντιμεταβίβασης αυτού του ονείρου ήταν αναπόδραστη και για τους δυο μας ως αναπαράσταση στη σχέση μας μιας παρουσίας ενός «μη-εγώ» φαντάσματος που είχε στοιχειώσει τον εσωτερικό κόσμο της Ντολόρες από την παιδική της ηλικία. Μια

παρουσία στον πρώιμο σχεσιακόεαυτό της τόσο εκμηδενιστική όπου μια

διασπαστική ψυχική δομή σχεδιασμένη να την μονώσει από το πράγμα που «ήξερε» ότι αναπόφευκτα θα συναντήσει σε ένα άλλον άνθρωπο, αν επέτρεπε στον εαυτό της να τον εμπιστευτεί. Ένα στοιχείοκλειδί στη δομή του εαυτού της είναι η ικανότητά της να αντιστρέφει στις σχέσεις της ότι της είχε συμβεί σαν παιδί –«να κάνει στον άλλο πριν ο άλλος μπορέσει να κάνει στην ίδια»- αφήνοντας τον άλλον σε μια αποσταθεροποιημένη κατάσταση. Μεταφράζοντας τις αναπαραστάσεις μας στη γλώσσα των ονείρων, δεν είναι δύσκολο να φανταστούμε ότι η Ντολότες είναι για μένα ένα κατάσταση ανοιχτό και διαθέσιμο όταν είμαι μακριά και μυστηριωδώς κλείνει όταν το πλησιάζεις. Αυτή η διασπασμένη διάσταση της Ντολότες με άφηνε, σε μια κατάσταση ανάγκηςόπου ένιωθα αλλά αδύνατον να«σκεφτώ». Λόγω της ντροπής, αυτής της αηδιαστικής μου αίσθησης ήμουν ανίκανος να επικοινωνήσω οτιδήποτε καθώς φοβόμουν ότι κι εκείνη, όπως ο Στάνλεϋ θα μπορούσε να διακόψει την σύνδεσή μας και φυσικά ότι εγώ το προκάλεσα αυτό στον εαυτό μου.

Τα επόμενα πολλά χρόνια,η αναλυτική δουλειά γίνονταν όλο και πιο ασφαλής, πιο ζωντανή πιο ανοιχτή. ΗΝτολότες αρχίζει να Είναι οι πλευρές του εαυτού της! Αυτές που ήταν λιγότερο διαθέσιμες στην εδώ και τώρα σχέση μας ήρθε ο καιρός να τις κατοικήσει. Μπορούσε επίσης να δείχνει κάποια ευχαρίστηση στο να γίνεταιόχι μόνον η ζωή της,αλλά το μυαλό τηςτο επίκεντρο της προσοχής. ΗΝτολότες, όλο αυτό το ένιωθε σαν μια ανάμεικτη ευλογία, περιλαμβάνοντας το γεγονός ότι εγώ άρχισα να βγαίνω από το δικό μου διασπαστικό κουκούλι και σταδιακά να αναλαμβάνω τη δική μου παρουσία. Μια πλευρά της Ντολότες αυτή η νέα εξέλιξη στη θεραπεία βιώνονταν σαν προδοσία αυτού που υποτίθεται ότι ήταν η «συμφωνία» μας. Ξάπλωνε στον καναπέ, ήταν μια καλή ασθενής, είχε πολλά όνειρα και άφηγε το γάμο. Δεν θα έπρεπε η θεραπεία να κινείται κατ αυτόν τον τρόπο το να πεις ότι ήταν πολύ στεναχωρημένη, θα ήταν μια ωραιοποίηση.Ένα ακόμη όνειρο: «ήμουν στο γραφείο μου για μια δουλειά και το αφεντικό μου ο Φιλ μπαινόβγαινε ενοχλώντας με, με τις υποδείξεις του. Πιθανόν να νομίζεις ότι το όνομά του σημαίνει κάτι επειδή το φέρνω στο όνειρο, αλλά δεν

σημαίνει. Στο όνειρο βάζω μια καρέκλα κόντρα στην πόρτα και

ξαπλώνω πάνω της με όλη μου τη δύναμη αλλά αυτό δε φτάνει. Αυτός εξακολουθεί να βρίσκει τρόπο να μπαίνει μέσα. Έτσι αποφάσισα να βγω από μια μυστική πόρτα. Μπουσούλησα μέσα από αυτή, αλλά ακόμα δεν ήμουν έξω. Ήμουν σε ένα μέρος που υπήρχε πολύ φαγητό αποθηκευμένο. Όλων των ειδών τα φαγητά. Κρέας που ήταν τυλιγμένο και άλλο που ήταν ατύλιχτο. Και βάζα με σούπα. Έμοιαζε με τις φακές της μητέρας μου. Κοίταζα διαρκώς πίσω μου να δω αν ο Φιλ είχε βρει την πόρτα και όντως έρχονταν από πίσω μου».

Στην επόμενη συνεδρία η Ντολόρες είναι πολύ επιθετική.

Λέει: «Όλα φαίνονται σαν να είναι έξω από τον έλεγχό μου. Δεν ξέρω αν η ανάλυση αξίζει τον κόπο.» Μισοθυμωμένα, μισοντροπιασμένα, παραδέχονταν πόσο φοβόταν να εγκαταλείψει την ανάλυση, τρομοκρατημένη ότι αυτό θα επηρέαζε τη δουλειά και τη ζωή της που πήγαιναν καλά. «Το μόνο που θέλω από την ανάλυση», λέει, «είναι να ανακαλύψω γιατί δεν μπορώ να βρω το σωστό άντρα».

Αισθάνομαι ένταση. Γίνεται κατηγορητική λέει ότι την πρόδωσα. Ήμουν εκεί για να την βοηθήσω να βρει έναν σύζυγο και, όχι μόνο είχα αποτύχει σε αυτό που με προσέλαβε, αλλά είχα αρχίσει να καταστρέφω και οτιδήποτε άλλο στη ζωή της. Μια μου πλευρά αναζητούσε το «καλό κορίτσι» Πού είναι η Ντολόρες που ήξερα; Αντίθετα με τον πατέρα της εγώ δεν ήμουν ένας βλάκας κι επιπλέον θα είχα τα αρχίδια να εκτιμήσω και να της δείξω το πόσο έξυπνη και όμορφη είναι, και να εξαφανίσω οποιοδήποτε τυφλό σημείο την κρατούσε μακριά από το να αναγνωρίσει το «σωστό» άντρα; Έπιασα τον εαυτό μου να σκέπτεται, Κιαν ο πατέρας της είχε δίκιο; Ίσως αν απλώς έχανε εκείνα τα 10 κιλά, ο Στάνλεϋ θα μπορούσε να σταματήσει να δουλεύει μανιωδώς και να την προσέχει. Μήπως να γίνω πιο κατηγορηματικός ως προς το βάρος της; Ήμουν βέβαια εξίσου έντονα, σε επαφή με μια διαφορετική πλευρά του εαυτού μου που ένιωθε έτοιμη να δεσμευτεί απευθείας, με την Ντολόρες που απέφευγα. Μπορούσα να νιώσω τον εαυτό μου να βγαίνει από τον διασπαστικό χώρο που πριν μοιραζόμασταν. Όσο συνέχιζα να μένω διασπασμένος, φυλάκιζα τον εαυτό μου και η δουλειά ελάχιστα επωφελούνταν. Συνέχιζα εμπειρικά να αναισθητοποιώ εκείνο το μέρος

του εαυτού μου που αντιλαμβανόταν πράγματα που προκαλούσαν άγχος

και φόβο ότι η σχέση μας θα μπορούσε να διαρραγεί ανεπανόρθωτα. Στο βαθμό που εγώ και η Ντολόρες διατηρούσαμε αυτή τη συμπαγνία επ' αόριστον, θα έχανε αυτό το σημαντικό κομμάτι που θα τη βοηθούσε να μεγαλώσει, επιτρέπω στην της μόνωση από το μυαλό του άλλου αυτή η μόνωση να μένει ανεπεξέργαστη επειδή ήμουν ανίκανος να βιώσω και γνωστικά να τηνεπεξεργαστώ σαν μια δική μου προσωπική πραγματικότητα. Δεν μπορούσα να αντέξω την συναισθηματικά απομονωμένη, και ως εκ τούτου αποπροσανατολιστικά συμπονετική, δική μου άποψη για την συνεχόμενη απόρριψή της από όλους όσους συναντούσε. Σαν να διάβαζε το μυαλό μου είπε: «Νομίζεις ότι απωθώ το γάμο και θέλω να μείνω παιδί. Δεν με νοιάζει. Είμαι πάνω από 30... δεν έχω την πολυτέλεια να περιμένω άλλα πέντε χρόνια για να παντρευτώ... ίσως η θεραπεία δεν είναι η απάντηση. Εγώ απλώς πρέπει να παντρευτώ και εσύ δεν με βοηθάς να το κάνω. ΛΟΙΠΟΝ... ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΝΩ;» Διαφορετικά από άλλες παρόμοιες στιγμές στο παρελθόν, νοιώθω ελεύθερος από την πίεση να είμαι διαφορετικός από οποιονδήποτε άλλον στη ζωή τη. Δεν έχω την ανάγκη να αναζητήσω μιακούφιακαι άδειααπάντηση.

Δεν είπα τίποτα.

Εκείνη δεν είπε τίποτα.

Απλά υπήρχεσιωπή, αλλά δεν ήταν μια άδεια σιωπή. Ένιωθα μια παράξενη ηρεμία αλλά και σε κατάσταση ετοιμότητας – ετοιμότητας για κάτι απρόβλεπτο να αναδυθεί, κάτι απρόβλεπτο από την κοινή μας ιστορία, κάτι που μπορούσα να ελπίζω ότι δεν θα οδηγούσε στον πνιγμό μας σε ένα αρνητικό συναίσθημα πάνω από τα κεφάλια μας.

ΗΝτολόρεςέσπασε τη σιωπή, λέγοντας με θυμωμένη φωνή: «Είδα εχθές ένα όνειρο όπου ήμουν στην καφετέρια της εταιρείας μου. Έτρωγα παγωτό, αλλά δεν μου αρέσει το παγωτό της καφετερίας. Η μητέρα μου ήταν στο τραπέζι και μου λεγε, «Φα 'το. Δεν έχει κάτι το παγωτό». Έτσι το έφαγα και μετά ζήτησα ένα ακόμα. Έπειτα σκέφτηκα, Γιατί το τρώω; Ήμουν τόσο καλή και έχασα τόσο βάρος. Αυτό είναι τόσο παχυντικό. Δεν θα έπρεπε να το τρώω. Και ούτε που μου αρέσει το παγωτό της καφετερίας. Σκέφτηκα βέβαια ότι ήταν μόνο ένα όνειρο και εφόσον δεν

το τρώω στην πραγματικότητα , δεν θα παχύνω. Αλλά είδα τη μητέρα

μου να με κοιτάζει και ήξερα ότι πραγματικά το έτρωγα. Άρχισα να γίνομαι έξαλλη και μετά ξύπνησα.

«ΚΑΝΕΙ ΠΑΓΩΝΙΑ ΕΔΩΜΕΣΑ!».

Δεν ξέρω τι με ενοχλεί πραγματικά. Είναι ότι δεν παίρνω αυτό που θέλω, ή ότι δεν καταλαβαίνω γιατί δεν το παίρνω;

ΚΑΝΕΙ ΤΟΣΟ ΚΡΥΟ ΕΔΩ! Το μυαλό μου είναι κενό. Είμαι στο χαμηλότερο βάρος που ήμουν στην ενήλικη ζωή μου. Ελέγχω τις παρορμήσεις μου. Αλλά δεν μου φέρνει αυτό που θέλω. Αν σταματήσω τη δίαιτα θα παχύνω. Όταν ο πατέρας μου απογοητεύεται μαζί μου στρέφεται στον Τζο - τουλάχιστον αυτό συνήθιζε πριν ο Τζο τρελαθεί τελείως. Σχεδόν δεν μου μιλούσε. Όταν του μιλούσα, γρύλιζε.

ΚΑΝΕΙ ΠΑΓΩΝΙΑ ΕΔΩ ΜΕΣΑ. ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΛΕΣ ΚΑΤΙ;

Αυτό που είπα ήταν περίπου το ακόλουθο: «Ντολότες, αισθάνομαι κάτι στον τόνο της φωνής σου όταν λες «ΚΑΝΕΙ ΠΑΓΩΝΙΑ ΕΔΩ ΜΕΣΑ», και «ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΛΕΣ ΚΑΤΙ;» που για πρώτη φορά με κάνει να αναγνωρίζω ένα άλλο κομμάτι του εαυτού μου εκτός από αυτό που θέλει να κάνει πιο ζέστη εδώ μέσα και θέλει να πει κάτι, έτσι ώστε να μην αισθάνεσαι τόσο κρύο και τόση μοναξιά εδώ μέσα. Παλιότερα δεν άφηνα αυτό το κομμάτι μου να εκφραστεί γιατί νόμιζα πως φοβόμουν ότι αν το έκανα θα ένιωθες εγκαταλειμμένη και ότι σε κρίνω, με τον τρόπο που σε έκανε να νοιώθεις η μητέρα σου. Ακόμα και τώρα, μπορώ να αισθανθώ το άλλο μου κομμάτι να ψιθυρίζει: Μην το λες αυτό! Αλλά θα κάνω μια προσπάθεια.« Ένιωθα ότι τίποτα από ότι κάνω δεν είναι αρκετά καλό, τώρα κάνει πάρα πολύ κρύο,τι είμαι, μια μαριονέτα ή ένα σχοινί;

Καταραμένος να είμαι αν πρόκειται να πω απλά αυτά που περιμένεις από μένα!Και ούτε πρόκειται να ανεβάσω το καλοριφέρ. Ξέρω ότι δεν μου το ζήτησες, αλλά ξέρω ότι το περιμένεις.» Όντως, ήξερα εκείνη τη στιγμή ότι έκανε πολύ ζέστη μέσα στο δωμάτιο. Στην πραγματικότητα,οι περισσότεροι από τους ασθενείς μου παραπονιούνται ότι πάντα κάνει πάρα πολύ ζέστη, αυτό το αναγνώριζα και συνήθιζα να το αποδίδω στη δική μου ιδιοσυγκρασιακή αίσθηση της θερμοκρασίας.Μετά από μια μακρά σιωπή η Ντολότες επιτέλους απάντησε. Αυτό που είπε με εξέπληξε –όχι απλώς με τα λόγια της αλλά με το συναίσθημα. Είπε ότι κι

αυτή επίσης ήταν σε επαφή με διάφορα κομμάτια του εαυτού

της αντιδρώντας διαφορετικά. Ένα απ αυτά ήθελε να εγκαταλείψει την ανάλυση και να φύγει από το δωμάτιο, αφήνοντας με, με ένα αίσθημα ενοχής για το μπέρδεμα που είχα δημιουργήσει. Αλλά επίσης, μπορούσε να αισθανθεί ένα άλλο της κομμάτικαι να πει από τον τρόπο που μιλούσα ότι όντως με ένοιαζε για κείνη κι αυτό το κομμάτι ήταν επίσης αληθινό. Έπειτα ήξερε πως μετά το όνειρο ότι η μητέρα της την πρόσεχε κι αυτό της ήταν μια αποκάλυψη, πράγμα που ίσχυε και για μένα. Μπορούσε να πει ότι *τώρα πρόσεχα τόσο αυτή όσο και τα πράγματα που έλεγε*. Απάντησα ότι ίσως, όταν ήταν μαζί μου, στο δωμάτιο, ήταν απλώς πάρα πολύ δύσκολο να σκεφτεί με αυτή της την πλευρά διότι ο φόβος και η ντροπή της έμπαιναν στη μέση –φοβόταν ότι θα αισθανθεί πολύ «φτωχή» και ότι εγώ θα «άφηνα το τηλέφωνο» όπως φοβόταν ότι θα έκανε ο Στάνλεϋ στο όνειρό της. Στην πορεία της συνεδρίας συνέχισε να χαλαρώνει ακόμη περισσότερο. Είπε ότι ένιωθε πιο αυθεντικά «μαζί» μου τώρα και ίσως θα μπορούσαμε να επιστρέψουμε στο όνειρο αργότερα επειδή, «*Ίσως όντως νοιάζεσαι για μένα και όχι απλώς για την ανάλυσή μου*». Στο όνειρο με το «παγωτό» βλέπουμε ένα μεταβατικό σημείο που σηματοδοτεί την μετατόπιση της ψυχικής δομής από διασπαστική σε συγκρουσιακή. Θεωρώ ότι αντιπροσωπεύει μια *επίγνωση* των διασπαστικών της διαδικασιών και τον τρόπο που τις χρησιμοποιούσε – «*Ω! είναι μόνο ένα όνειρο, μπορώ να το φάω και να μην παχύνω*» - και μια ταυτόχρονη επίγνωση ότι η χρήση της διάσπασης δεν ήταν πια απρόσκοπτη. Είδε την μητέρα της να την κοιτάζει με έναν τρόπο που φαινόταν αληθινός και ήξερε ότι το ίδιο ίσχυε και για μένα. Ήταν ανίκανη να αποσύρει αυτόματα τη συνείδησή της από αυτό που συνέβαινε στην εδώ και τώρα σχέση μας και συνεπώς ήταν αναγκασμένη να συνειδητοποιήσει τη σύγκρουση μεταξύ των καταστάσεων του εαυτού της, μερικές από τις οποίες περιείχαν τις ανάγκες, τις επιθυμίες και τις ευχές της, άλλες το φόβο, την ντροπή και την οργή. Ήταν τώρα πιο συγκρουσιακή παρά διασπασμένη. Νομίζω ότι αυτή η μετακίνηση συνέβαλε τα μέγιστα στο να είμαι ικανός να αντιμετωπίζω μια πλευρά της Ντολόρες που πριν ήταν ένα «μη-εγώ» και συνεπώς ήταν ανίκανο να συμμετέχει στον αναλυτικό αναστοχασμό. Αισθανόμουν ότι μπορούσε να πάρει την

«ετερότητά» μου διαφορετικά και φοβόμουν λιγότερο από πριν ότι η πρόσδεσή μας θα διαρρηγνύονταν ανεπανόρθωτα. Κατέληξα στην

άποψη ότι η προηγούμενη μου αίσθηση ότι δεν τολμούσα να πάω εκεί ανταποκρίνονταν στον πυρήνα της εκμηδενιστικής αγωνίας της Ντολόρες την οποία επεξεργαστήκαμε εν μέρει αργότερα μέσα από τη δουλειά που κάναμε μαζί σε απάντηση στο όνειρο του «καρτοτηλεφώνου». Με άλλα λόγια νομίζω ότι είναι πιθανόν η τελική μου ικανότητα να αποκτώ πρόσβαση στη δική μου διασπασμένη αυτό-εμπειρία και να της μιλήσω για αυτό δεν ήταν απλώς κάτι που έκρινα εγώ στο όνομα της κλινικής εργασίας (βλέπε Bromberg, 1998), αλλά ήταν μέρος της δυαδικής διαδικασίας που περιελάμβανε την μετακίνηση στην οποία αντέδρασα συναισθηματικά αλλά όχι ακόμα γνωστικά – μια μετακίνηση στην ψυχική δομή, μια πολύ μεγαλύτερη ικανότητα από πριν να μείνει μαζί μου στη στιγμή και να επεξεργαστεί, διαπροσωπικά, ότι συνέβαινε μεταξύ μας. Το παρακάτω απόσπασμα είναι από μια συνεδρία που έγινε έξι μήνες αργότερα, δυο μέρες αφότου ένας ακόμα άντρας την είχε απορρίψει (Peter), ο οποίος αρχικά φαίνονταν να ενδιαφέρεται και στον οποίο ήταν ορατό το γνήσιο βλέμμα της Ντολόρες. Η συνεδρία επιβεβαίωνε την αυξανόμενη ικανότητα της Ντολόρες να δουλεύει στο πεδίο της μεταβίβασης/αντιμεταβίβασης και να διατηρεί τη σύγκρουση με έναν πιο ασφαλή τρόπο. «Χθες βγήκα από τη δίαιτά μου τελείως. Τι σπατάλη! ΠΑΛΙ ΚΑΝΩ ΤΟ ΙΔΙΟ ΠΡΑΓΜΑ!. Άλλος ένας αμφιλεγόμενος τύπος!»

«Σπατάλη τίνος πράγματος;» ρωτώ.

Απαντάει λακωνικά. «Ω! όλου αυτού του χρόνου και της προσπάθειας.»

«Χρόνος και προσπάθεια;» λέω.

Με ένα περιφρονητικό γέλιο, «Ναι, χρειάζεται πολύ δουλειά να κάνεις έναν τύπο να νομίζει ότι σου αρέσει περισσότερο από ότι στην πραγματικότητα.»

«Ω!» απαντώ. «Μαντεύω ότι ξεγέλασες, και μένα. Είχα την εντύπωση ότι μια σου πλευρά απολάμβανε να είναι με τον Πίτερ.

(μακρά σιωπή). «Αισθάνομαι τόσο χαζή τώρα,» μουρμουρίζει. «Με φέρνεις σε επαφή με μια πλευρά του εαυτού μου που ήταν ευτυχισμένη να είναι μαζί του και δεν σκέφτονταν το επόμενο ραντεβού, και μισώ αυτή μου τη πλευρά. Νομίζω ότι αυτή θα με κάνει να αποκατασταθώ».

«Να αποκατασταθείς;» ρωτώ.

«Ναι. Ο σωστός άντρας θα είναι ακόμα εκεί έξω, κι εγώ δεν θα τον έχω. Δεν έχω τίποτα.»

Απάντησα, «Ο άντρας που όντως έχεις θα είναι ένα τίποτα;»

(Αρχίζει να κλαίει.) «Ναι. Κι εγώ αισθάνομαι σαν ένα τίποτα! Άδεια μέσα μου. Και μισώ τον εαυτό μου όταν αισθάνομαι έτσι.»

«Λοιπόν όταν αφήνεις τον εαυτό σου να τραφεί από κάποιον- όταν πραγματικά το αισθάνεσαι αυτό- υπάρχει μια άλλη σου πλευρά που σε κάνει να νιώθεις ηλίθια.»

«Νομίζω ότι αυτό συνέβη όταν ήμουν με του Πίτερ. Ίσως γι αυτό με ξαπόστειλε. Ακριβώς λίγο πριν το τέλος του ραντεβού μας ένιωθαόλο και πιο ψυχρή, πιο απόμακρη, προσπαθούσα να το καλύψω κολακεύοντάς τον. Ένοιωθα τόσο διαφορετικά από το πώς ήμουν νωρίτερα. Μπορούσα να δω ότι καταλάβαινε πως ήταν ψεύτικο και έδειχνε μπερδεμένος. Αλλά δεν μπορούσα να σταματήσω.»

«Ναι», απαντώ. «Σου άρεσε να είσαι μαζί του και δεν ήθελες να τον χάσεις, αλλά έπρεπε να ικανοποιήσεις αυτή σου την πλευρά που σε έκανε να αισθάνεσαι ντροπιασμένη που πραγματικά έκανες επαφή, σαν η πραγματική εμπλοκή να είναι βλακεία, επειδή σπαταλάς τοενδεχόμενονενός καλύτερου άντρα που είναικάπου εκεί έξω.

Προσπάθησες να βρεις ένα τρόπο να ικανοποιήσεις τις δύο πλευρές σου και ένιωσες πόσο αδύνατο είναι αυτό»(θυμωμένα) «Αρνούμαι να το πιστέψω αυτό! Δεν είναι δυνατόν. Με κάνεις να αισθάνομαι σαν να ζητάω υπερβολικά πολλά. Γιατί δεν θα ‘έπρεπε να έχω το καλύτερο;»

«Μπορώ να δω ότι με τον τρόπο που το θέτω νιώθεις ντροπή.

Σου φαίνεται σαν να σου λέω ότι είσαι άπληστη;» ρωτώ.

«Ναι! Ακριβώς. Σαν να τα θέλω όλα! Δεν έχω τίποτα! Ποιό είναι το νόημα του να είσαι σέξι και όμορφη! Είμαι έξαλλη.» (σιωπή).

Η φωνή της εδώ αλλάζει, και μπορώ να την νιώσω να παλεύει να τα βγάλει πέρα με την σύγκρουσή της. Συνεχίζει. «Γι αυτό το λόγο σταμάτησα τη δίαιτα. Έφαγα τόσο πολύ το σαββατοκύριακο επειδή ήμουν θυμωμένη. Αλλά ξέρω ότι δεν είναι έτσι. Ο θυμός ήταν εκεί αλλά με έκανε να αισθάνομαι καλύτερα το να είμαι θυμωμένη. Κάλυπτε το πράγμα που όντως με φοβίζει, αισθάνομαι σαν να πρόκειται να

εξαφανιστώ. ... σαν να μην υπάρχει τίποτα μέσα μου, άρχισα να μην

νιώθω πραγματική. Γι αυτό νομίζω ότι έτρωγα-όχι από θυμό. *Το να νιώθω μίσος με κάνει να νιώθω άνθρωπος ξανά.»*

Αυτό που ακολουθεί αργότερα στη θεραπεία της, περιλαμβάνει μια σειρά από όνειρα που την οδηγούν να ανακαλέσει κάποιες από τις πιο επώδυνες αναμνήσεις της. Αυτά τα όνειρα ήρθαν όταν ήταν ικανή να με εμπιστευτεί ότι δεν θα της επέτρεπα να πνιγεί στη ντροπή καθώς αποκάλυπτε πρώιμες τραυματικές εμπειρίες που φοβόνταν ότι θα μπορούσαν να την βγάλουν εκτός ελέγχου. Ένιωθε ότι μπορούσε να βασίζεται σε μένα, στη δυνατότητά μου να ανταποκριθώ στο φόβο, στη ντροπή της, να την βοηθήσω να τα μετριάσει. Περιλαμβάνω το υλικό που ακολουθεί διότι έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον όσον αφορά στη σχέση ανάμεσα στα όνειρα, την αναπαράσταση, τη διάσπαση και το τραύμα. Αλλά, είμαι αποφασισμένος να το συμπεριλάβω με έναν διαφορετικό τρόπο, γιατί φαίνεται πάρα πολύ «τακτοποιημένο» και δεν θέλω να δοθεί η εντύπωση ότι οι περισσότερες θεραπείες μου μπορεί να καταλήγουν κατά αυτόν τον τρόπο. Παρόλο που η Ντολόρες κι εγώ αποκτήσαμε πρόσβαση και επεξεργαστήκαμε κάποιες πρώιμες τραυματικές μνήμες, η κλινική μου εμπειρία λέει ότι τα πραγματικά πρώιμα γεγονότα δεν είναι απαραίτητο να αποκαλυφθούν για να είναι πετυχημένη η θεραπεία με κάποιον που επιβίωσε από τραύμα. «Ήμουν στο διαμέρισμά μου με ένα άλλο ζευγάρι. Ετοιμάζαμε επιδόρπιο με σως κρέμα σοκολάτας. Έφυγα να πάω να πάρω κάτι που χρειαζόμουν και είδα έναν άντρα να με κοιτάει. Προσπάθησα να κρυφτώ γιατί φοβόμουν ότι θα έπαιρνε ότι χρειαζόμουν για το επιδόρπιο. Υπήρχαν πολλά πράγματα που ήδη είχα, όπως η τεκίλα. Στο ράφι υπήρχαν δυο μπουκάλια τεκίλα και πήρα ένα από αυτά για να το ανακατέψω στο επιδόρπιο. *Ο λόγος που διάλεξα την τεκίλα ήταν επειδή υπήρχαν δυο μπουκάλια και δεν ήθελα να χρησιμοποιήσω κάτι από το οποίο είχα μόνο ένα. Το να του έδινα το ένα μπουκάλι τεκίλας δεν θα πείραζε επειδή δεν θα έμενα χωρίς κανένα.* Θύμωσα πολύ και ένιωσα σαν να μην είχα τίποτα, παρόλο που είχα ακόμα το άλλο μπουκάλι στο σπίτι. Ήταν ξεκάθαρο και στους δυο μας ότι αυτό το όνειρο ακουμπούσε στην αγωνία της, ότι δεν ήταν ικανή να βρει το σωστό άντρα. Αν διάλεγε έναν, θα απέκλειε τον εαυτό της από τον «άλλο», εκτός αν ο ένας και ο

άλλος ήταν ολόιδιοι. Σε αντίθεση με τα προηγούμενα όνειρα, στα οποία η

επιλογή ήταν αδύνατη και οδηγούσε στην κενότητα σ' αυτό το όνειρο μπορούσε ενεργά να παλέψει με τη διαδικασία της επιλογής και το βίωμα της αέναης σύγκρουσης ανάμεσα στην απώλεια και την ικανοποίηση που τη συνόδευε. (βλέπε επίσης Bromberg, 2001). Στην επόμενη συνεδρία έφερε ένα άλλο όνειρο: Ονειρεύτηκα ότι ήμουν στη γειτονιά που μεγάλωσα. Ήμουν στην Τρίτη Οδό, όπου υπήρχε ένας μικρός πάγκος που πουλούσε σάντουιτς με λουκάνικα και κοτόπουλο. Κάποιος αγόρασε ένα λουκάνικο και το άφησε εκεί για λίγο. Όταν επέστρεψε είχε χαθεί και στη θέση του ήταν ένα σάντουιτς με κοτόπουλο. Δεν μου άρεσαν τα σάντουιτς με κοτόπουλο προτιμώ τα λουκάνικα, εκείνα του πάγκου μου άρεσαν απ' όταν ήμουν παιδί. Ο Τζο συνήθιζε να τα τρώει λαίμαργα.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΗ: Πιστεύω ότι ένα όνειρο, στην ουσία του, είναι μια μη γραμμική πραγματικότητα και χρειάζεται να το δούμε ως τέτοιο, όχι σαν ένα είδος ιστορίας ή ένα είδος ταινίας αλλά σαν ένας πραγματικός χώρος εκεί όπου βρίσκονταν ο ασθενής. (Bromberg, 2000b). Αποδεχόμενοι ότι αυτός που ονειρεύεται είναι μέσα στο όνειρό του – μέσα σε μια χωριστή ψυχική πραγματικότητα- όχι μόνο αλλάζει ο τρόπος μας να προσεγγίζουμε τα όνειρα στην ψυχανάλυση, αλλά όλα όσα συμβαίνουν ανάμεσα στους ασθενείς μας και σε εμάς βιώνονται διαφορετικά, περιλαμβάνοντας το πως αντιλαμβανόμαστε και χρησιμοποιούμε την μεταβίβαση/αντιμεταβίβαση. Έχω παρατηρήσει ότι οι περισσότεροι άνθρωποι, έχουν την ικανότητα με έναν πολύ φυσικό τρόπο να ζαναμπαίνουν στο χώρο του ίδιου ονείρου, και όντας μέσα στο όνειρο διατηρούν την ζύπνια πραγματικότητα. Έχω πεισθεί από την κλινική εμπειρία (συμπεριλαμβανόμενης κι αυτής του Robert Bosnak, 1996, a Jungian analyst) ότι αυτή η εικασία είναι ακριβής και ότι αυτό που αποκαλούμε θεραπευτική χρήση του «μεταβατικού χώρου» στην ψυχανάλυση (Winnicott, 1967, 1971) είναι αποτελεσματική γιατί ο ασθενής και ο αναλυτής κάνουν ταυτόχρονα χρήση αυτής της ικανότητας προς το συμφέρον του σκοπού που μοιράζονται – Αναλυτής-Αναλυόμενος αγκαλιάζει του άλλου την ζύπνια πραγματικότητα σαν να ήταν το δικό του «όνειρο».

Τη ρωτώ: «Νομίζεις ότι θα μπορούσες να αφήσεις τον εαυτό σου να επιστρέψει στο όνειρο και να νιώσεις πως είναι να βρίσκεσαι μπροστά

στον πάγκο – να κοιτάξεις ολόγυρα και να δεις τι παρατηρείς καθώς στέκεσαι εκεί;» Το είχε ξανακάνει αυτό πολλές φορές με περιορισμένη

επιτυχία, αλλά αυτή τη φορά η προσπάθειά της ήταν ξεκάθαρα διαφορετική. Καθώς έμπαινε στο χώρο του ονείρου της, μπορούσα να νοιώσω πόσο αναστατώνονταν και την προσπάθειά της να το κρύψει. Αναρωτήθηκα με δυνατή φωνή αν ήθελε να επιστρέψει ή αν θεωρούσε ότι μπορούσε να μείνει εκεί λίγο περισσότερο και να μου κάνει νόημα, ίσως σηκώνοντας το χέρι της, όταν ένιωθε ότι της ήταν υπερβολικό. Φάνηκε πολύ ανακουφισμένη και είπε ότι ήθελε να μείνει μέσα σε αυτό επειδή ένιωσε ότι ήταν κοντά σε κάτι που ήταν σημαντικό αλλά πολύ τρομακτικό. Την ρώτησα τι είδε όταν κοίταξε γύρω της και απάντησε ότι είδε ένα αυτοκίνητο παρκαρισμένο δίπλα στον πάγκο. Την ρώτησα αν μπορούσε να κινηθεί πιο κοντά προς το αυτοκίνητο, και άρχισε να σηκώνει το χέρι της αλλά έπειτα το κατέβασε, λέγοντας ότι ένιωσε πολύ μικρή και φοβισμένη. «Μπορώ να δω τον άντρα στο αυτοκίνητο να με κοιτάζει. Νομίζω επίσης ότι μπορώ να δω τον αδερφό μου και το φίλο του να παίζουν κοντά στον πάγκο και προσπαθώ να τραβήξω την προσοχή τους αλλά με αγνοούν. Ο άνδρας στο αυτοκίνητο μπορεί να είναι ο ίδιος άντρας που αγόρασε το λουκάνικο. Νιώθω ότι ο αδερφός μου και ο φίλος του τον ξέρουν αλλά προσποιούνται πως όχι». Ξαφνικά άρχισε να τραντάζεται από το κλάμα, ένα κλάμα υστερικό καθώς θυμάται κάτι που εύχεται να μην είχε θυμηθεί, κάτι που συνέβη όταν ήταν 10 χρονών με έναν άντρα σε ένα αυτοκίνητο... κάτι σεξουαλικό. «Θυμάμαι να μου δείχνει το πέος του αλλά δεν θυμάμαι τι άλλο συνέβη είναι όλα κενά μετά από αυτό. Αλλά θυμάμαι να τρέχω σπίτι και η μητέρα μου ήταν εκεί και εγώ έκλαιγα, δεν μπορούσα να αναπνεύσω. Δεν θυμάμαι τι μου είπε, αλλά δεν θυμάμαι να με πήρε κανέναν στα σοβαρά. Επίσης θυμάμαι ότι όταν ήμουν 13, υπήρχε ένα ποντίκι στο δωμάτιό μου και έτρεξα ουρλιάζοντας στην μητέρα μου αλλά αυτή δεν με πίστεψε. Το ίδιο πράγμα συνέβαινε όταν έβγαιναν οι γονείς μας και με πρόσεχε ο αδερφός μου. Τους είχα πει κάτι που μου είχε κάνει αλλά δεν με πίστεψαν. Δεν θυμάμαι τι ήταν. Ένιωθα σαν να είχα πει κάτι τόσο κακό που δεν θα μπορούσε ποτέ να μου συγχωρεθεί. Μπορούσα να δω την έκφραση στο πρόσωπό της. Ήτανσαν, για μια στιγμή, να ήταν αναγκασμένη να με

πιστέψει και είχα καταστρέψει την εικόνα της για μένα για πάντα. Νομίζω ότι ήταν η χειρότερη μέρα της ζωής μου. Ευχόμουν να μην το

είχα πει ποτέ αυτό». Τότε αρχίσαμε να συζητάμε για το πώς ένιωσε που είχε αποκαλύψει ένα «μυστικό» που ήξερε ότι η μητέρα της αναγκάστηκε να πιστέψει ακόμα κι αν αυτή τότε έλεγε στον εαυτό της ότι δεν ήταν αλήθεια. Βαθμιαία όλο και περισσότερο, οι λεπτομέρειες των «μυστικών» της άρχισαν να αναδύονται, πολλές από τις οποίες συνδέονταν με τις λεπτομέρειες στα όνειρά της, όπως η τεκίλα, τα λουκάνικα και οι άντρες «μη- Koshher αγνός» και πλευρές των σχέσεων της με τον Τζο που σχεδόν της έσχιζαν την καρδιά. Καθώς η ανάλυση συνεχίζονταν, περισσότερα μυστικά ακολούθησαν περιλαμβάνοντας μυστικά για τη σχέση μας που αυτή κρατούσε σε ένα διασπασμένο της κομμάτι-βιωματικές «αλήθειες» που τώρα γίνονταν, ικανή να τις σκεφτεί ικανή να τις εκφράσει, και κατά κάποιον τρόπο συζητήσιμες.

CODA

Ο Thane Rosenbaum (2002) δίνει φωνή στην πικρή αλήθεια της «επιβίωσης» από το τραύμα μέσα από την ειρωνεία. Λέει: «Το να κλείσεις την πόρτα του σπιτιού σου δεν θα σου δημιουργήσει ασφάλεια. Αλλά ίσως μπορείς να κλείσεις την πόρτα στον εαυτό σου. Κρύψου σε ένα από αυτά τα δωμάτια, ίσως ακόμα και στη σοφίτα. Μπουσούλησε μέσα και καλύψου από την πληγή. Μετά από λίγο, με λίγη τύχη, κανένας δεν θα καταλάβει ότι έφυγες. ... Το μόνο που μένει να αποφασίσεις είναι πότε ή αν ποτέ θα ξαναβγείς. [p. 149]. Τελικά η Dolores όντως ξαναβγήκε αλλά θα αφήσω την ιστορία της θεραπείας της να τελειώσει εδώ, θα πω μόνο αυτό, ναι, τα συμπτώματα της βουλιμίας όντως βαθμιαία σταμάτησαν, όντως παντρεύτηκε, και, από ότι έχω ακούσει είναι ικανή να ζήσει τη ζωή της δημιουργικά και με αγάπη με όλα τα φυσιολογικά σκαμπανεβάσματα της ικανοποίησης, του άγχους και της ελπίδας. Η «αλήθεια» που φυλάσσεται από μια διασπασμένη κατάσταση σαν μια συναισθηματική μνήμη χωρίς μια συνεκτική αυτοβιογραφική ανάμνηση της τραυματικής αιτίας «στοιχειώνει» το υπόλοιπο του εαυτού. Παραμένει ένας τρόμος

φάντασμα, ακόμα και σε μια κατά τα άλλα πετυχημένη ανάλυση, εκτός αν μια νέα αντιληπτική πραγματικότητα δημιουργηθεί ανάμεσα στον

ασθενή και τον αναλυτή που μπορεί με κάποιο τρόπο να τροποποιήσει την αφηγηματική δομή, που διατηρεί τη διάσπαση σαν να ήταν το παρελθόν ακόμα ένας κίνδυνος στο παρόν (Bromberg, 1998, 2000a). της εξέλιξης του ψυχαναλυτικού μεγάλωματος της προσωπικότητας μέρος της θεραπευτικής της δράσης της οποίας εξαρτάται από την ελευθερία του αναλυτή να τοποθετήσει τη διάσπαση στη διαπροσωπική διαδικασία και έτσι, να μεγιστοποιήσει την ικανότητα του ασθενή να αυτορρυθμίσει το συναίσθημα σε εκείνες τις περιοχές όπου το τραύμα έχει αφήσει το σημάδι του. Η κλινική εμπλοκή βρίσκεται στο ότι το θεραπευτικό επίκεντρο της δράσης δεν είναι στο υλικό που λέγεται στον αναλυτή σαν να ήταν μια «θαμμένη» φαντασίωση ακάλυπτη συγκολλώντας τις συνδέσεις μεταξύ των συνειρμών του ασθενή. Μάλλον, η θεραπευτική δράση αναγνωρίζεται συναισθηματικά, μέσα από τη διαδικασία της αναπαράστασης ανάμεσα στον ασθενή και τον αναλυτή, όπου, τότε έχει μια ευκαιρία να συμβολοποιηθεί από την λεκτική σημασία που συνδέεται με την συναισθηματική αντίληψη του τι συμβαίνει στο εδώ και τώρα. Η ενόραση, μ' αυτή την έννοια, προκύπτει μέσα από την συνκατασκευή της διάδρασης των μετακινούμενων καταστάσεων του εαυτού και των δύο, του αναλυτή και του ασθενή –μέσα από την αλληλεπίδραση ανάμεσα στο συνειρμικό περιεχόμενο και το ανεργάτιστο πλαίσιο που το οργανώνει.

Μια τελική σημείωση: η έκρηξη έντονου συναισθήματος στην θεραπεία δεν είναι αυτή καθαυτή σημάδι της παρουσίας του τραύματος. Σαν θεραπευτές γνωρίζουμε ότι η αυθόρμητη πλημμύρα ένας χαοτικός κατακλυσμός συναισθημάτων έχουν τη δική τους ζωή, η αιτία των οποίων δεν μπορεί να ανακληθεί σε ηρεμία γιατί δεν έχει βιωθεί σε ηρεμία. Ένας από τους σκοπούς μας σαν αναλυτές είναι να ενδυναμώσουμε τους ασθενείς μας να βιώσουν μια αυθόρμητη πλημμύρα δυνατών συναισθημάτων με ασφάλεια από τον φόβο και τη ντροπή. Αν σκοπός της θεραπείας είναι να παρέχει ένα ήσυχο πλαίσιο για

να αναβιωθεί το συναίσθημα – αν σκοπός μας είναι να βοηθήσουμε να μεταλλαχτεί η τραυματική συγκίνηση σε ένα «ποιητικό»ενδεχόμενο – τι

χρειάζεται; Η απάντησή μου είναι ένα «αρκετά ασφαλές»διαπροσωπικό περιβάλλον – όπου θα υπάρχει χώρος και για τα δυο, την συναισθηματική αυθεντικότητα του αναλυτή και μια εκδραματιστική επανάληψη και συμβολοποίησης πρώιμης τραυματικής εμπειρίας που δεν αναπαράγει τυφλά την αρχική έκβαση.

Σταδιακά μέσα από αυτή την μετατροπή του τραύματος σε «ασφαλείς εκπλήξεις»,τα διασπασμένα φαντάσματα του «μη-εγώ» πείθονται καλύτερα,να σταματήσουν το στοίχειωμα και να συμμετέχουν όλο και περισσότερο,δραστήρια και ανοιχτά ως όψεις του «εγώ» αυτό-αναστοχαστικές και ικανές να ρυθμίζονται συναισθηματικά .

Κάποια παραδείγματα είναι η ασθενής που ανέφερε πως δεν γνώριζε σε ποιον ανήκε το πέος και πως “δεν έχει σημασία”, η γυναίκα που έκλαιγε πάνω στο βιβλίο της χωρίς να το καταλάβει, καθώς και η δική μου κατάσταση τρανς στο παράθυρο περιμένοντας τον πρώτο μου ασθενή.